

Крапля

Діно Будзаті

Крапля води пнеться вгору приступками сходів. Чуєш? Причаївшись на ліжку в темній кімнаті, ловлю її загадкові рухи. Як вона це робить? Плигає? Скакіць! скакіць! чути час від часу. Раптом крапля зупиняється й майже весь залишок ночі не подає ознак існування. А завтра знову скаче в нічній темряві з приступки на приступку на відміну від інших крапель, які відповідно до закону земного тяжіння падають униз і, впавши, видають характерний звук, відомий в усьому світі. Ця ж — ні. Тихо-тихо стрибає вгору сходами мого будинку — цегляної споруди, що нагадує літеру Е.

Першими довідалися про краплю не ми, освічені, розумні, чутливі, а служниця з другого поверху, маленька вбога істота. Пізно ввечері, коли всі полягали спати, вона почула ці незвичні відлунки. Стривожена, зіскочила з ліжка й побігла будити хазяйку.

— Пані, пані! — прошепотіла вона.

— Га? Що трапилось? — прокинувшись, запитала хазяйка.

— Там крапля, пані, крапля! Вона скаче сходами.

— Що таке?

— Крапля скаче сходами, — повторила служниця, ладна заплакати.

— Геть звідси! — зойкнула хазяйка. — Ти що, здуріла? Йди спати! Мабуть, упилаьсь, безсоромна! Щоранку бачу, як у пляшці меншає вина. Коли й далі...

Але дівчина вже втекла до себе й пірнула під ковдру.

"Казна-що зійшло на думку цій дурепі", — втративши сон, міркувала в темряві хазяйка. Й, мимоволі вслухуючись у ніч над містом, раптом теж почула дивні звуки. Не інакше, це була та крапля-мандрівниця.

Звикла до порядку жінка на мить подумала — треба піти й подивитись. Але що можна розгледіти в тьмяному світлі закуреного ліхтаря? Як відшукати краплю глупої ночі в холодних потемках сходів?

Наступного дня новина полетіла від уст до уст, і нині всі в домі знають про це, однак воліють забути, наче йдеться про неподобство, якого слід соромитись. Коли западає ніч і бере рід людський у лабеті, слух багатьох мешканців перебуває в напрузі. Один гадає одне, інший інше. Трапляються ночі, коли краплю не чути. А то навпаки, вона вперто рушиться вгору, наче позбавлена гальм. Калатає серце, коли знайомий звук лунає біля твого порога. Дякувати Богові, не зупинилась! Ось вона віддаляється, скакіць! скакіць! — простуючи вище й вище.

Добре знаю — мешканці нижніх поверхів упевнені, що вже перебувають у безпеці. Крапля, міркують вони, проминула їхні двері й надалі їх не турбуватиме. Дехто, наприклад я, що живу на сьомому поверсі, має приводів для хвилювання не більше, ніж інші. Хто сказав, що наступної ночі стрибуха продовжить свій шлях із місця, якого досягла, а не почне все спочатку зі сходинок першого поверху, завжди мокрих і чорних від бруду? Ні, ніхто не може вважати себе в безпеці.

Вранці, виходячи з дому, люди уважно роздивляються сходи, чи, бува, не лишилось якихось слідів. Звичайно, жодного натяку. А втім, хто вдень сприймав усе це за правду? Під яскравим сонцем людина відчувається дужою, справжнім героєм, навіть якщо кілька годин тому її переймав страх.

А може, ті, з нижніх поверхів, мають рацію? Адже ми, які попервах нічого не чули й вважали, що наше діло сторона, вже кілька ночей також почали хвилюватися. Крапля ще далеко, це правда. До нас долинала крізь стіни тільки легенька луна. Одначе це знак, що крапля плигає вгору, наближається.

Нічим не зараджує й перебування вночі в найдальшій від сходів кімнаті. Краще чути ті звуки, ніж мордуватись у роздумах, є вони чи нема. Той, хто ховається в задніх кімнатах, іноді не витримує, тихцем прослизає в коридор і стоїть у холодному передпокої, затамувавши подих і дослухаючись кожного звуку за дверима. Якщо він щось почув, то вже не має сил піти назад у ліжко, стає рабом неоясненого страху. Ще гірше, коли всюди тиша. Хтозна, тільки-но вкладешся спати, а воно саме тоді й почнеться.

Яке дивне наше життя! Немає рації скаржитись, приймати заспокійливі засоби, шукати пояснень, чому ятриться душа. Нема навіть змоги довести правду сусідам з інших будинків, які ні про що не знають. Так чим є ця крапля, запитує дехто з відчайдушною щирістю. Може, мишею? Жабеням, що вилізло з пивниці? Звичайно, ні. Тоді, мабуть, це алегорія? Вона могла б символізувати смерть, чи якусь небезпеку, чи роки, що минають. Нічого подібного, панове.

А може, йдеться про більш тонкі речі? Відображення снів і химерних видінь? Туманних країн уявного щастя? Врешті-решт, про щось поетичне?

Ні, кажу вам, це не загадка, тут немає подвійного смислу. Йдеться про краплину води, котра, як можна гадати, вночі дивним чином береться сходами вгору. Скакіць! скакіць! з приступки на приступку.

Й тому викликає страх.

ВСЕСВІТ. — 2005. — № 7/8.

ПЕДАН Юрій, переклад з італійської, 2005.